

In memoriam

МИЛОРАД ПАВИЋ
(1929—2009)

МИЛОРАД ПАВИЋ

ДУБРОВАЧКИ ФРАГМЕНАТ

*Дај, дјевојко руку и са мном вечерас ходи;
Нећемо њушем шито блијед кроз ноћ води
Мимо нових кућа шито краше крај вода.
Ми ћемо кроз сен у лук сведена свода.
Овуд, низ стјрме, камене скалине,
У свети шито је давно свио жалузине.
У свијећу њучана, маештира, ѓосћара,
За мире једна утврђена стјара,
Шито чека ново стјолеће да мине...*

1.

*Понша давно њала, шкрији, цвили шрула.
Прсте стјароџ ланца њојанула рђа,
Ко расућу ћердан фратира, висе ћула,
Нема шурске шрубе да јекне са Срђа
И њокрене с' нова зучанике црне.
Кадикад ћиоја која над мир њрне...
Над кайџом само, излокана лика,
Свети Влахо, — над њим цијев једноџ шоја, —
Ђуше, снују: заштитници Дубровника...
Ишод њих се стјира стјоја, за њом стјоја.
Лијево у мраку, кула се надвила:
Као да се љуља — сад ће у сен своју!
— Не, Минчеја још ће њако њисућ коју.*

Ово месћо зову: Пред врашима Пила.

2.

Ево нас древни град Дубровник здрави.
 Под својим прагом леженде чува двије,
 Да красе оно, што не заборави
 Свијет, од лепа што их више није.
 Једна од них прича, /а старија та је/
 О првом младићу из старе Рагузе,
 Што невјесту с којна, из Пријеких узе,
 Те с грчким градом сроди, тамошње словенске краје.
 Кажу да с тога пошрес испуни земљом море,
 Навијек сјоји грчке и словенске Дворе,
 А Прејеке и Рагузу испуни учини градом.
 Век му дузи веле, прорекоше мнози...
 — Не знам, ал староћа већ са шанком шадом,
 У пуриурној, златом извезеној тоги.
 Кад би с Куле сашне лик месеца пуна
 Указо се бео, — плочама Спрадуне,
 Пушима што некад просецаху фусше,
 — Нови кнез би својим пролазио градом,
 Да грађани мнози, пред њим руке скрше.

3.

Вечерас на мести где су подигнути
 Прјеки били-село словенских рибара,
 Наћи ћеш улицу што засјала, стара,
 За сйомен носи име: Прјеки пуши.
 Тамо где она челом зид удара
 Фрањевачкој трошној самостана,
 Почине и друга легенда о граду...
 Ту се у време кад прву армаду
 Још не даде варош у мора проспрана,
 Дизао бедем да грађане шипши
 Од ујада многих хајдука-ускока.
 Али кад једном вођа одрешити
 Повеле хајдуке и шанка, висока,
 Вещала диже на врх самостана,
 Што је ко стража ван бедема гризо,
 — Дишоше мире. Тад се са свих страна,
 Искрзан ћердан шврхаве нанизо.
 Саздаше кулу, што ко Срђ да крије,
 И данас чува испочне кације,
 И улаз у град са фрашрима црним.

4.

Леженде шо су. Сад хајдмо Страдуну,
 Где фонџана више из безбројних ждрела
 Не љуни љод собом чащу никад љуну.
 Још кезе усџа задњи млаз да суну;
 Још Сџанац да је, — еџо је новела!
 Ал' сахну чесме. Ђуџе кроз ноћ црну...
 Одаџле сокаци уски и дубоки,
 Скакућу уз сиџне, без броја скалине.
 Бачена с балкона на љрозор високи,
 Увезе их јуџром џанана курђела,
 Пуна рубља бела.
 Ал' кад дан у море сиђе да љочине,
 Дубровник се сџари с новим мраком буди
 Сокацима овим.

5.

Који каџак џкрине.
 Преко љраџа, измеђ џарки, светџостџ сине.
 Да л' буџиџом сџрџом коџрљу се џкуди?
 — Дундо неки своје љребраја соклине.
 Пјаца љусџа.
 Луна
 Пуна...
 Зов џиџара
 Коџа чара
 На љрозоре?
 Зџасну жиџак с лукјернара...
 Персијане ко оџвара
 Тамо џоре?
 Тамо доле
 Баџ с бокаром
 Промину вилана...
 Сџану звуци,
 Мук џиџаром...
 Жубори фонџана...
 Свирац куд ће?
 — Мач скакуће,
 Бежи му вилана...
 Лахор љирне,
 Луна жмирне,
 Луџи љерсијана...

*Јекну ђишар на кам љали,
Звук бокара разлуљана...
Тихо. Сџију криминали.
Жубори фонљана...
Нем барђело.
Сребро село
На врх халебарда.
Гундулић се на свом сџубу
У ођришач зави...
Ал већ сушра, с јушра, кад небо зайлави,
Дођу конавоке, љодигну звекире,
Дубровник ће сџари несџаши у мире,
Где билођ сџомен још џовори јави.*

(Незавршено)

РЕЧНИК

Барђело — градски стражар
Бокар — бокал
Бутига — радња
Вилана — сељанчица, слушкиња у вароши
Ђула — овде тегови што помажу да се мост подигне
„Кад би с куле сатне лик месеца пуна указо се бео” — Сатна кула у Дубровнику има под сатом лик месечев који показује месечеве мене, па тако горњи стих значи: сваки пут када се наврши месец дана, то јест време колико је један дубровачки кнез могао да влада. По истеку месеца биран је нови кнез.
Конавока — девојка из Конавла, плодне залеђине Дубровника. Конавоке и данас снабдевају дубровачке пијаце.
Криминали — судије
Курђела — врпца, канап
Лукјернар — свећњак
Мири — зидине што опасују варош
Понта — мост
Скалине — степенице
Соклин — кеса у којој се држи новац
Станац — јунак чувеног Држићевог позоришног комада, „Новела од Станца”.
Страдун — главна улица и шеталиште у Дубровнику.
Срђ — стрми и каменити брег над самим Дубровником.
Ђиопа — приморска птица слична ласти
Шкуди — назив за новац
Шпада — мач
Фусте — гусарски чамци